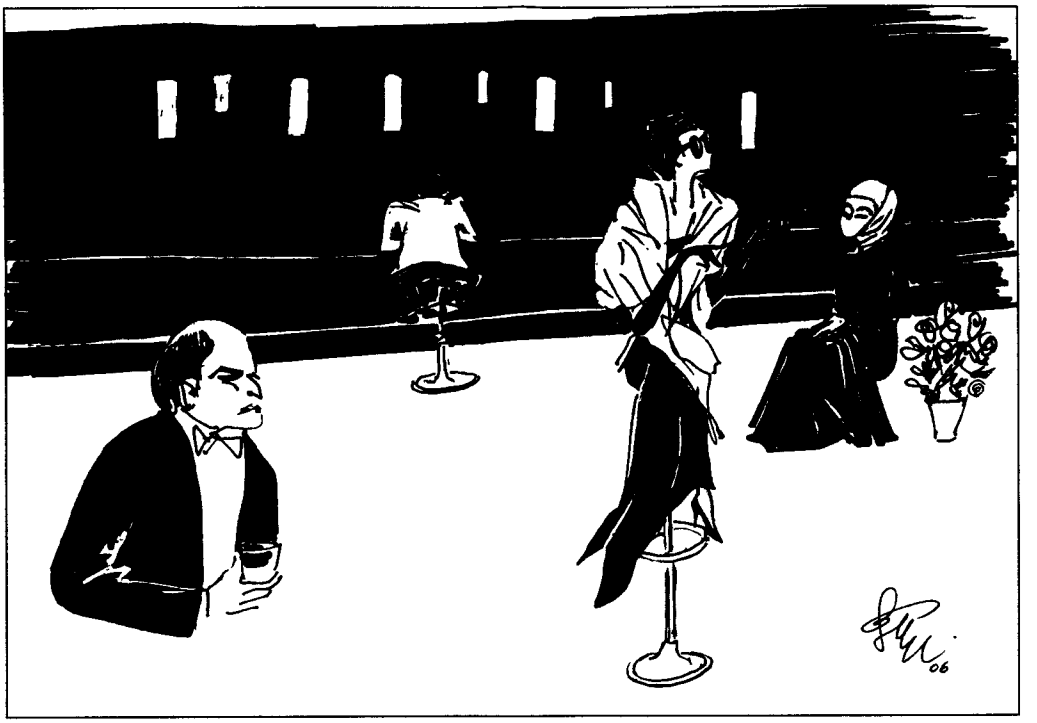
Ενα κλασικό ερωτικό σπάραγμα

Ζωντανοί και γεμάτοι συναίσθημα χαρακτήρες στη «Βερενίκη» – **Κριτική Σπύρος Παγιατάκης**

Ζαν Ρασίν
Βερενίκη
Σκηνοθεσία: Γ. Χουβαρδάς
Θέατρο: Αμόρε

Από την παράσταση «Βερενίκη» του Ζάν Ρασίν σε σκηνοθεσία Γ. Χουβαρδά που παρουσιάζεται στο θέατρο Αμόρε. Σκίτσο της Ελλης Σολομωνίδου - Μπαλάνου.

Η παραπολιτική μυθολογία διηγείται παρόμοιες ιστορίες και για τον Κωνσταντίνο Καραμανλή, τον πρεσβύτερο. Οτι έτσι δηλαδή κι αυτός, ακριβώς όπως και ο Ρωμαίος Αυτοκράτορας Τίτος, έκανε την καρδιά του πέτρα και θυσίαζε την προσωπική του ζωή στα κοινά.

Ο Τίτος Φλάβιος Βεσπασιανός (40 - 81 μ.Χ.) λοιπόν ματαιώνει το γάμο του με την Ιουδαία Βερενίκη, (γεννημένη το 28 μ.Χ. δηλαδή 12 χρόνια μεγαλύτερή του) επειδή οι Ρωμαίοι δεν συμπαθούσαν τους ξένους, κι επειδή υπήρξαν πολλά προηγούμενα στην ιστορία της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας που έδειχναν ότι τέτοιου είδους γάμοι ήταν καταδικασμένοι. Μόνο που διστάζει να της το πει. Αναθέτει την δύσκολη αυτή ανακοίνωση στον επίσης Ρωμαίο Αντίοχο, βασιλιά της Κομμαγηνής στον Εύξεινο Πόντο, ο οποίος παρότι έμπιστος φίλος του, ήταν και απελπισμένα ερωτευμένος με τη Βερενίκη. Αυτά τα τρία –ιστορικά– πρόσωπα αποτελούν τη ραχοκοκκαλιά της τραγωδίας του Ζαν Ρασίν (1639 - 1690) –ή Ρακίνα, όπως τον ονόμαζαν οι παλαιότερες γενεές στην πατρίδα μας– ο οποίος υπήρξε ο κατ' εξοχήν εκπρόσωπος του γαλλικού κλασικισμού.

Εσωτερική φόρτιση

Εργο στατικό, δίχως δράση, «ψυχολογικό», με εσωτερική φόρτιση και μεγάλους μονολόγους σε αλεξανδρινούς δεκαπεντασύλλαβους, η «Βερενίκη» δεν υπήρξε ποτέ ανάμεσα στα έργα του Ρασίν που οι θίασοι, από τον 17ο αιώνα και δώθε, αγάπησαν ιδιαίτερα.

Προτιμούσαν τις τραγωδίες του ίδιου συγγραφέα όπου το κοινό έβλεπε «πράγματα να συμβαίνουν» επί σκηνής, όπως για παράδειγμα την Ανδρομάχη, τον Μέγα Αλέξανδρο, τη Φαίδρα και τον Μιθριδάτη του. Ομως, αυτοί οι τρεις ήρωες στη Βερενίκης –οι οποίοι είναι και καλοί φίλοι μεταξύ τους– μιλάνε ήρεμα και ψύχραιμα λες και είναι χαρακτήρες από τον Τσέχωφ ή τον Ιψεν. Δεν έρχονται ποτέ στα χέρια.

Είναι ξεκάθαρο πως για να αποπειραθείς καν να παρουσιάσεις ένα παρόμοιο κείμενο πρέπει να διαθέτεις τρεις ηθοποιούς με γερές και ιδιαίτερα ταλαντούχες προσωπικότητες. Διαφορετικά, η καταστροφή παραμονεύει. Στην περίπτωση του Θεάτρου του Νότου, ο Γιάννης Χουβαρδάς που σκηνοθέτησε την γαλλική αυτή τραγωδία δεν διακινδύνευσε πολλά. Τόσο η Αμαλία Μουτούση (Βερενίκη) όσο και ο Ακύλλας Καραζήσης (Τίτος) και ο Νίκος Κουρής (Αντίοχος) έχουν περάσει πολλές εξετάσεις μέσα στα τελευταία δέκα-δεκαπέντε χρόνια, κι έχουν πάρει άριστα.

Ετσι λοιπόν ο θεατής μπορεί να έχει προεξοφλήσει με σιγουριά ότι στην συγκεκριμένη περίπτωση θα δει ένα ιδιαίτερα «δύσκολο έργο» με αριστοτεχνικά κεντημένες τις ψυχολογικές λεπτομέρειες σε κάθε ανθρώπινο χαρακτήρα. Γιατί μπορεί τα κύρια πρόσωπα να φέρουν μεν βαρυσήμαντους τίτλους κι αξιώματα, εδώ όμως –στη εξαίρετα ευρηματική στην απλότητά της σκηνοθεσία του Γιάννη Χουβαρδά– όλη η επισημότητα εξαντλείται στα κοστούμια τους, που είναι σύγχρονες βραδινές αμφιέσεις.

Καταθλιπτικό μπαρ

Η δράση –η μάλλον η μη δράση– έχει τοποθετηθεί σ' ένα μπάρ σαν αυτό το καταθλιπτικό και, κλασικό πλέον, «Ξενυχτάδικο» που έχει ζωγραφίσει ο Αμερικανός Εντουαρντ Χόπερ στα 1942. Οι τρεις πρωταγωνιστές τα πίνουν εκεί, και μαζί και μόνοι. Παρ' όλη την ισοπεδωτική ομοιοκαταληξία του δεκαπεντασύλαβου, και οι τρεις –να πω εγκεφαλικοί; να πω απλώς σκεπτόμενοι; γεμάτοι με παλλόμενα συναισθήματα;– ηθοποιοί κατορθώνουν να χτίσουν εξαιρετικά ζωντανούς και ενδιαφέροντες χαρακτήρες. Είναι πολλύ δύσκολο να ξεχωρίσει κανείς ανάμεσά τους.

Ομως, και τα υπόλοιπα πρόσωπα που υποστηρίζουν τους κύριους ρόλους (η Ηλέκτρα Νικολούζου, ο Δημήτρης Κουτρουβιδέας, ο Κώστας Βασαρδάνης) ασκούν τα συνοδευτικά τους καθήκοντα με αξιοθαύμαστη διακριτική διάθεση.

Οι «διαχρονικές» μελαγχολικές επιτυχίες των Μοντούνιο, Τροβαγιόλι, Ζακ Μπρέλ και Σέρτζιο Εντρίγκο δεν είναι απλώς μια μουσική υπόκρουση αλλά ένα σημαδιακό σχόλιο στο ερωτικό σπάραγμα και των τριών.

Τα σωστά φωτισμένα (από τον Λευτέρη Παπαδόπουλο) σκηνικά και κοστούμια της Λίλης Πεζανού πάντα σ' ένα πνεύμα του Αμερικανού ζωγράφου Εντουαρντ Χόπερ, που γνώριζε να παριστάνει με εικαστικό νατουραλισμό τη μοναξιά και τη θλίψη. Μία πρώτης τάξεως παράσταση ενός κλασικού έργου.

5 Μαρτίου 06